

ปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร*

Factors Affecting Accounting Professional Ethics in Bangkok

Received: February 15, 2018
Revised: February 20, 2019
Accepted: February 25, 2019

ภูษณิศลา ส่งเจริญ (Pusanisa Songjarean)**
นิคข์นิภา บุญช่วย (Nicknipar Boonchouy)**
สุพรรณนิภา สันป่าแก้ว (Supannika Sanpakaew)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดขนาดจำนวนตัวอย่างจากการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 หรือระดับสัญญาณ 0.05 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับมาและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 306 ราย และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดการกระจายของข้อมูลและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย ในภาพรวมการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชีทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และขนาดของสำนักงานบัญชีที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่ ส่วนประสบการณ์ทำงานมีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทางด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานและด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในด้านการจัดทำบัญชี

คำสำคัญ : ขนาดของสำนักงานบัญชี ประสบการณ์ทำงานและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

* บทความนี้เป็นการเผยแพร่งานวิจัย เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

This article is a research publication. To study Factors Affecting Accounting Professional Ethics in Bangkok.

** ผู้วิจัย ภูษณิศลา ส่งเจริญ นิคข์นิภา บุญช่วย และ สุพรรณนิภา สันป่าแก้ว คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

E-mail : brnida@hotmail.com

Pusanisa Songjarean Nicknipar Boonchouy and Supannika Sanpakaew Faculty of Accountancy in Bangkokthonburi University

Abstract

The purpose of this research was to investigate the factors affecting ethics of accounting practitioners in Bangkok. The sample was a certified public accountant in Bangkok. By specifying the sample size from the use of Taro Yamane formula at the confidence level of 95%.the tolerance or tolerance is not more than 5% or contract level 0.05. The questionnaire was returned to 400 respondents. The questionnaire was returned to 306 and collected by using questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics frequency and percentage minimum value maximum value average value of each variable standard deviation to measure data distribution the data were analyzed by inferential statistics for comparison between the two groups are different and one way ANOVA in comparative the average between two or more groups in different.

The results of the study showed that the overall performance of professional accountants of all accountants was at the highest level and competence and accounting firms affect the ethical conduct of accountants in the field of transparency, independence, objectivity and integrity and taking responsibility for the shareholders or partner or persons or juristic persons that the office of the board performs is duties. And years of operating affect the ethical conduct of accountants in the field professional capability and competence, taking responsibility for their services, and that the accounting firms must not adhere to the honor of the profession in accounting.

Keywords : The size of the accounting office, Work experience and Accounting Professional Ethics

ความสำคัญและความเป็นมา

งบการเงิน คือ รายงานทางการเงินที่แสดงถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของบริษัทงบการเงินที่ดีจะเป็นเครื่องมือสำคัญช่วยทำให้นักลงทุนสถาบันทั้งในประเทศและต่างประเทศมีความสนใจเลือกลงทุนในบริษัทต่างๆ การจัดทำงบการเงินตามแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้นั้นจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับการตัดสินใจของนักลงทุนสถาบันธุรกิจที่มีขนาดใหญ่และมีระบบงานที่สลับซับซ้อนส่งผลทำให้การปฏิบัติงานด้านการสอบบัญชีต้องอาศัยความเชี่ยวชาญความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี นอกจากนี้สำนักงานบัญชีจะต้องมีระบบการทำงานที่ดีมีคุณภาพทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การปฏิบัติงานสอบบัญชีจึงต้องอยู่ภายใต้ระบบการควบคุมคุณภาพที่ได้มาตรฐานโดยสำนักงานสอบบัญชีจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพงานที่ดีทั้งในระดับสำนักงานและในแต่ละงานสอบบัญชี เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของงบการเงินที่น่าเสนอและเปิดเผยต่อสาธารณะชน ดังนั้น สภาวิชาชีพบัญชีจึงได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อให้ผู้สอบบัญชีต้องสังกัดสำนักงานสอบบัญชีที่มีระบบการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีตามมาตรฐานวิชาชีพซึ่งจะทำให้ตลาดทุนและวิชาชีพบัญชีของ

ไทยได้รับความเชื่อมั่นมากขึ้นจากผู้ลงทุนทั้งในและต่างประเทศรวมถึงการระดมทุนข้ามประเทศจะทำให้สะดวกขึ้นด้วย

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน มีวัตถุประสงค์หลักการของการบัญชี เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด ของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจให้แก่กลุ่มบุคคลผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจ (Stakeholder) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ผู้ใช้งบการเงิน” ซึ่งหมายถึง บุคคลภายในกิจการ และภายนอกกิจการผู้ใช้งบการเงิน ส่วนใหญ่ต้องการทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน และฐานะการเงินของกิจการ นอกจากนี้ งบการเงินยังแสดงถึงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหารซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลทรัพยากรของกิจการ เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ดังนั้นข้อมูลทางการเงิน (Financial information) ที่ธุรกิจต่างๆ รายงานออกไป จะต้องมีความถูกต้องเชื่อถือได้ และสะท้อนถึงความเป็นจริงของธุรกิจนั้นๆ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจที่ถูกต้องเหมาะสมของผู้ใช้ข้อมูล มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) เหตุผลในการปรับปรุง เพื่อเป็นการอธิบายหลักการของการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยกำหนดหลักการเปิดเผยข้อมูลที่ค่อนข้างชัดเจน (ย่อหน้าที่ 113 และ 114) คือ แสดงหมายเหตุประกอบงบการเงินในลักษณะที่เป็นระบบให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในทางปฏิบัติ โดยพิจารณาผลกระทบต่อความเข้าใจได้และการเปรียบเทียบได้ของงบการเงิน ซึ่งตัวอย่างการเรียงลำดับอย่างเป็นระบบหรือการจัดกลุ่มของหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึง การจัดกลุ่มข้อมูลกิจกรรมดำเนินงานบางกิจกรรมเข้าด้วยกัน หรือ การจัดกลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่มูลค่าคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน เช่น สินทรัพย์ที่วัดด้วยมูลค่ายุติธรรม หรือ การจัดลำดับตามลำดับการแสดงรายการในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จและงบแสดงฐานะการเงิน

การดำเนินธุรกิจในทุกรูปแบบจะต้องนำเสนอข้อมูลรายงานทางการเงินซึ่งเป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายของการจัดทำบัญชีซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเงินของบริษัท

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) มีข้อพิจารณาโดยถูกต้องตามที่ควรและเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน งบการเงินต้องแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานทางการเงิน และกระแสเงินสดของกิจการโดยถูกต้องตามที่ควรการแสดงผลโดยถูกต้องตามที่ควรคือการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของผลกระทบของรายการ เหตุการณ์อื่นๆ และเงื่อนไขต่างๆ ตามค่านิยมและเกณฑ์การรับรู้รายการสินทรัพย์หนี้สินรายได้และค่าใช้จ่าย ที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ซึ่งได้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมให้เหมาะสมแก่กรณีถือว่างบการเงินนั้นนำเสนอข้อมูล โดยถูกต้องตามที่ควรงบการเงินที่จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินต้องเปิดเผยถึงการถือปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินอย่างชัดเจนโดยไม่มีเงื่อนไขกิจการจะต้องไม่อธิบายว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน งบการเงิน ดังกล่าวไม่ได้จัดทำขึ้นตามข้อกำหนดทั้งหมดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัสที่ 200 กำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้นได้ มาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้ยังอธิบายถึงขอบเขตการบังคับใช้ และโครงสร้างของมาตรฐานการสอบบัญชี ตลอดจนข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบทั่วไปของผู้สอบบัญชีอนุญาตสำหรับทุก

งานตรวจสอบซึ่งรวมถึงหน้าที่ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบ วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ คือ เพื่อเพิ่มระดับความเชื่อมั่นของผู้ใช้งบการเงินได้จัดทำขึ้นมาในสาระสำคัญตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ในกรณีของกรอบแนวคิดเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไปส่วนใหญ่ ความเห็นดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับการระบุงบการเงินถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามกรอบแนวคิดหรือไม่ การปฏิบัติงานตรวจสอบตาม มาตรฐานการสอบบัญชีและข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นดังกล่าวได้งบการเงินที่ต้องได้รับการตรวจสอบ คือ งบการเงินของกิจการที่จัดขึ้นโดยผู้บริหารของกิจการ

ในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภายใต้สถานการณ์ต่างๆ อาจจะมีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามหลักการพื้นฐานของจริยธรรมทางด้านบัญชีทั้งนี้ เนื่องจากลักษณะของงานให้บริการและงานที่ได้รับมอบหมายมีความแตกต่างกันเป็นผลให้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตลอดจนมาตรการป้องกันที่เกี่ยวข้องมีความแตกต่างกันด้วย จึงต้องมีจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเข้ามาช่วยกำกับให้ผู้สอบบัญชีใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสอบบัญชีได้ดีขึ้น

ดังนั้น การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จึงมีความสำคัญอันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและปรับปรุงคุณภาพวิชาชีพสอบบัญชีให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ตลอดจนเป็นแนวทางในการสร้างจรรยาบรรณที่เหมาะสมในวิชาชีพบัญชีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขอบเขตของการวิจัยในเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่เปิดเผยข้อมูลไว้ ณ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำนวน 1,178 คน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร (ข้อมูลจากสภาวิชาชีพบัญชี, 2559) ใช้สูตรในการคำนวณหาประชากรของ ยามาเน่ (Yamane 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05

กลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดขนาดจำนวนตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 สงแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับมาและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 306 ชุด สอดคล้องกับการคำนวณตัวอย่างด้วยวิธีของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้
 N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (allowable error)

เมื่อแทนค่าแล้วขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 298.23 หรือ 299 ตัวอย่าง จากการแทนค่าสูตร
ดังนี้

$$n = \frac{1178}{1 + 1178(0.05)^2} = 298.23$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวัดข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิ การศึกษา รูปแบบสำนักงานบัญชี ขนาดสำนักงานบัญชี ระยะเวลาการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี

ส่วนที่ 2 เป็นการวัดข้อมูลเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี แบ่งเป็น 5 ด้าน

- 1) ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต
- 2) ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
- 3) ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับ
- 4) ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้
- 5) ทางด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งเป็นคำถามเปิดกว้างเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นอื่นๆ ได้โดยเสรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก โดยจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามในช่วงเดือนตุลาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2560

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง มีทั้งเอกสารและการค้นคว้าผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามได้ตรงตามความต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แบบสอบถาม และทำการลงรหัสแล้วนำข้อมูลมาลงบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเพื่อทดสอบสมมติฐาน มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าความถี่และค่า ร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดการกระจายของข้อมูลโดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและอธิบายข้อมูลเชิงพรรณนาและมีเกณฑ์การแปลความหมายไว้ตามหลักสถิติ แบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.50-5.00	มากที่สุด
3.50-4.49	มาก
2.50-3.49	ปานกลาง
1.50-2.49	น้อย
0.01-1.49	น้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One Way ANOVA)

สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ขนาดของสำนักงานบัญชีมีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

สมมติฐานที่ 2 ระยะเวลาการทำงานมีผลต่อจรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ทบทวนวรรณกรรม

จรรยาบรรณของวิชาชีพสอบบัญชี (Professional Ethics) หมายถึง ข้อกำหนดความประพฤติหรือวิธีปฏิบัติงานที่ผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) ทุกคนต้องยึดถือและปฏิบัติเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นมืออาชีพ และเสริมสร้างเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพสอบบัญชีให้เป็นที่ประจักษ์แก่ลูกค้าและสาธารณชนที่จะเชื่อถือและไว้วางใจในผลงานของผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปะพร ศรีจันทเพชร)

จรรยาบรรณของวิชาชีพสอบบัญชีของประเทศไทย มีชื่อเรียกว่า จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ได้กำหนดให้สภาวิชาชีพบัญชีจัดทำจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพขึ้นเป็นภาษาไทยและอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อกำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต
- (2) ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
- (3) ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและรักษาความลับ
- (4) ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้

เมื่อปี พ.ศ. 2553 สภาวิชาชีพบัญชีได้ออกข้อบังคับ (ฉบับที่ 19) เรื่องจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อบังคับกับสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทั้ง 6 ด้าน มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ซึ่งรวมถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ทำบัญชี ข้อบังคับแบ่งออกเป็น 7 หมวด

หมวดที่ 1 เรื่องทั่วไป

หมวดที่ 2 ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

หมวดที่ 3 ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

หมวดที่ 4 การรักษาความลับ

หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ

หมวดที่ 6 ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ให้

หมวดที่ 7 ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป

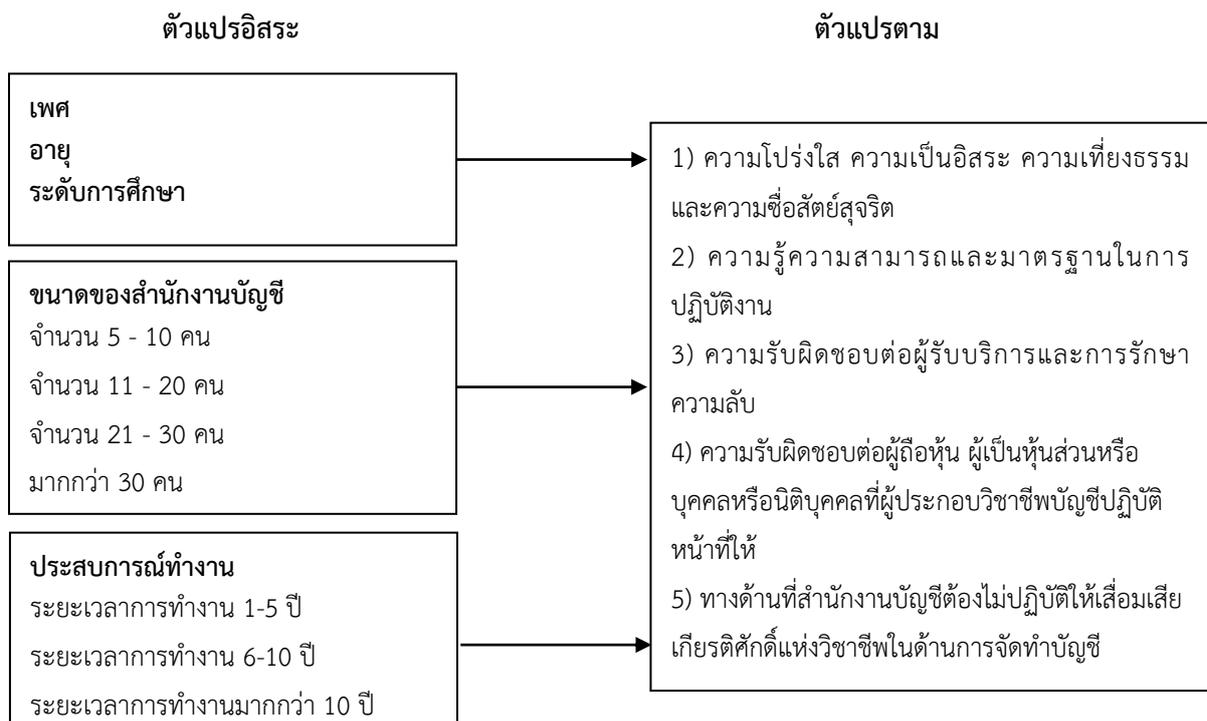
สภาวิชาชีพบัญชีมีการประกาศใช้ข้อบังคับสภาวิชาชีพ ฉบับที่ 19 เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2553 เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชี หากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพได้ตามกำหนดการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการทางบัญชีเพื่อให้ได้ตัวเลขเพื่อรายงานผลของการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ได้จัดทำบัญชีอย่างถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป (ชนิดาภา ดีสุข คณะ)

ในวงการวิชาชีพสอบบัญชีก็เป็นหนึ่งในวิชาชีพที่นำจรรยาบรรณวิชาชีพมาใช้เป็นหลักการในการควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชี ลูกค้า สาธารณชน และผู้สอบบัญชีด้วยตนเอง นอกจากนี้จรรยาบรรณวิชาชีพยังช่วยยกฐานะ ป้องกันความเสื่อมโทรมของวิชาชีพและทำให้วิชาชีพสอบบัญชีเป็นที่ยอมรับจากสาธารณชน สำหรับประเทศไทยบัญญัติจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีไว้เป็นกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2534) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพในการให้บริการต่อสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ Ziegenfuss and Singhapakdi, 1994) ที่ว่า จรรยาบรรณวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภายในและจรรยาบรรณวิชาชีพส่งผลต่อการมีจริยธรรมของผู้สอบบัญชีภายใน

จากหลักแนวคิด ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของสำนักงาน

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำเสนอผลงานวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวัดข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา รูปแบบสำนักงานบัญชี ขนาดสำนักงานบัญชี ระยะเวลาการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมดจำนวน 306 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 91.8 เป็นเพศชายร้อยละ 8.2 มีอายุ 21-35 ปี ร้อยละ 60.8 มีอายุ 36-50 ปี ร้อยละ 34.3 และมีอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 4.9 สถานภาพโสด ร้อยละ 72.5 สถานภาพสมรส ร้อยละ 21.9 และสถานภาพหย่า/แยกกันอยู่ ร้อยละ 5.6 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 91.8 และระดับการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 8.2 ทำงานในสำนักงานบัญชีที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล คิดเป็น ร้อยละ 100 ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีที่มีจำนวนพนักงานที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน จำนวน 5-10 คน ร้อยละ 5.9 จำนวน 11-20 คน ร้อยละ 24.5 จำนวน 21-30 คน ร้อยละ 54.6 และจำนวนพนักงาน

มากกว่า 30 คน ร้อยละ 15.0 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1-5 ปี ร้อยละ 21.9 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 6-10 ปี ร้อยละ 51.3 และระยะเวลาการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 26.8

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่ และด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในด้านการจัดทำบัญชีโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่ และด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในด้านการจัดทำบัญชี

จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต	4.68	.379	มากที่สุด
ด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	4.61	.767	มากที่สุด
ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ	4.95	.019	มากที่สุด
ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่	4.97	.026	มากที่สุด
ด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในด้านการจัดทำบัญชี	4.94	.045	มากที่สุด
รวม	4.83	0.247	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถาม ในภาพรวมการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชีทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{x}=4.97$) ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ($\bar{x}=4.95$) ด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในด้านการจัดทำบัญชี ($\bar{x}=4.94$) ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{x}=4.68$) และด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=4.61$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ท่านยึดมั่นหลักการและปรัชญาในการทำงานที่มุ่งเน้นจรรยาบรรณ	4.93	.248	มากที่สุด
2. ท่านวินิจฉัยในการเลือกกระทำกิจกรรมต่างๆ โดยมุ่งเน้นจรรยาบรรณและการกระทำที่ถูกต้องและเหมาะสม	4.97	.160	มากที่สุด
3. ท่านให้ความสำคัญกับคุณค่าของจรรยาบรรณเป็นสิ่งแรกมากกว่าคุณค่าอื่น ๆ เสมอ	4.24	.429	มากที่สุด
4. ท่านมีการปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา โดยปราศจากความลำเอียงในการวินิจฉัยและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น	5.00	.000	มากที่สุด
5. สำนักงานบัญชีมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จากการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ	4.84	.116	มากที่สุด
รวม	4.68	.379	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ การปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา โดยปราศจากความลำเอียงในการวินิจฉัยและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ($\bar{X}=5.00$) วินิจฉัยในการเลือกกระทำกิจกรรมต่างๆ โดยมุ่งเน้นจรรยาบรรณและการกระทำที่ถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X}=4.97$) ยึดมั่นหลักการและปรัชญาในการทำงานที่มุ่งเน้นจรรยาบรรณ ($\bar{X}=4.93$) สำนักงานบัญชีมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จากการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ ($\bar{X}=4.84$) และให้ความสำคัญกับคุณค่าของจรรยาบรรณเป็นสิ่งแรกมากกว่าคุณค่าอื่น ๆ เสมอ ($\bar{X}=4.24$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

ด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ท่านส่งเสริมให้พนักงานมีความรับผิดชอบและปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพต่อสังคม	5.00	.000	มากที่สุด
2. ท่านให้ความสำคัญในการทำงานว่าจะต้องมีคุณภาพประสิทธิภาพและเกียรติในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตทางวิชาชีพการบัญชีที่น่าภาคภูมิใจ	5.00	.000	มากที่สุด
	5.00	.000	มากที่สุด

3. ท่านประยุกต์ใช้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานในอดีต มาใช้เป็นฐานในการเปรียบเทียบทางเลือกในสถานการณ์ต่างๆ โดยคำนึงถึงด้านจริยธรรมและจิตใจ	5.00	.000	มากที่สุด
4. ท่านใช้ความถูกต้องและความครบถ้วนของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี	5.00	.000	มากที่สุด
5. ปฏิบัติงานทางด้านการบัญชีได้ตามมาตรฐานการบัญชีและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างครบถ้วน	4.96	.194	มากที่สุด
6. ใช้ความรู้และเคารพกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี	4.98	.150	มากที่สุด
7. สนับสนุนและส่งเสริมพนักงานให้ทราบถึงหลักการของมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณทางวิชาชีพบัญชี	3.73	.444	มาก
8. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี	4.96	.186	มากที่สุด
9. สำนักงานบัญชีของท่านมีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ดีสามารถป้องกันความเสียหาย สูญหาย หรือเสื่อมสภาพ			
รวม	4.61	.767	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ส่งเสริมให้พนักงานมีความรับผิดชอบและปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพต่อสังคม ให้ความสำคัญในการทำงานว่าจะต้องมีคุณภาพประสิทธิภาพและเกียรติในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ผลิตผลทางวิชาชีพการบัญชีที่น่าภาคภูมิใจ ประยุกต์ใช้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานในอดีต มาใช้เป็นฐานในการเปรียบเทียบทางเลือกในสถานการณ์ต่างๆ โดยคำนึงถึงด้านจริยธรรมและจิตใจ ใช้ความถูกต้องและความครบถ้วนของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี และปฏิบัติงานทางด้านการบัญชีได้ตามมาตรฐานการบัญชีและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างครบถ้วน ($\bar{x}=5.00$) สนับสนุนและส่งเสริมพนักงานให้ทราบถึงหลักการของมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณทางวิชาชีพบัญชี ($\bar{x}=4.98$) ใช้ความรู้และเคารพกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีและมีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ดีสามารถป้องกันความเสียหาย สูญหาย หรือเสื่อมสภาพ ($\bar{x}=4.96$) และอยู่ในระดับมาก คือ จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี ($\bar{x}=3.73$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ

ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินอย่างครบถ้วนและถูกต้อง	4.98	.150	มากที่สุด
2. ทุกครั้งที่รับงานจากลูกค้า สำนักงานบัญชีได้มีการวางแผนและกำหนดวิธีการปฏิบัติงานอย่างดีเสมอ	4.95	.223	มากที่สุด
3. ใช้ความรู้และความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับลักษณะธุรกิจของลูกค้า	4.93	.253	มากที่สุด
4. สามารถยืนยันถึงหลักฐานและข้อมูลที่ได้นำเสนอได้อย่างชัดเจน และสามารถอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบ	4.96	.202	มากที่สุด
5. รักษาความลับของข้อมูลให้เป็นที่น่าเชื่อถือได้และไม่บิดเบือนความจริงหรือยั่วยุข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	4.97	.160	มากที่สุด
รวม	4.95	.019	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ มีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินอย่างครบถ้วนและถูกต้อง ($\bar{X}=4.98$) รักษาความลับของข้อมูลให้เป็นที่น่าเชื่อถือได้และไม่บิดเบือนความจริงหรือยั่วยุข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ($\bar{X}=4.97$) สามารถยืนยันถึงหลักฐานและข้อมูลที่ได้นำเสนอได้อย่างชัดเจน และสามารถอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบ ($\bar{X}=4.96$) ทุกครั้งที่รับงานจากลูกค้า สำนักงานบัญชีได้มีการวางแผนและกำหนดวิธีการปฏิบัติงานอย่างดีเสมอ ($\bar{X}=4.95$) และใช้ความรู้และความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับลักษณะธุรกิจของลูกค้า ($\bar{X}=4.93$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่

ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ท่านตระหนักถึงความต้องการ ความสนใจ และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติงานของท่านเสมอ	4.99	.081	มากที่สุด
2. ท่านยึดมั่นการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน กฎเกณฑ์ข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด	4.87	.341	มากที่สุด
3. ท่านมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อวิชาชีพว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการประกอบวิชาชีพอิสระ	4.97	.178	มากที่สุด

4. มีการปฏิบัติงานที่ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักในการทำงาน	4.96	.194	มากที่สุด
5. มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและพนักงานให้เป็มืออาชีพ	4.93	.259	มากที่สุด
6. ไม่นำข้อได้เปรียบของการขาดความรู้หรือการขาดประสบการณ์ ในด้านการจัดการของบุคคลอื่น มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว	4.97	.178	มากที่สุด
รวม	4.97	.026	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ตระหนักถึงความต้องการ ความสนใจ และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติงานของท่านเสมอ ($\bar{x}$ =4.99) มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อวิชาชีพว่า เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการประกอบวิชาชีพอิสระ และ ไม่นำข้อได้เปรียบของการขาดความรู้หรือการขาดประสบการณ์ ในด้านการจัดการของบุคคลอื่น มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ($\bar{x}$ =4.97) มีการปฏิบัติงานที่ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักในการทำงาน ($\bar{x}$ =4.96) มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและพนักงานให้เป็มืออาชีพ ($\bar{x}$ =4.93) และยึดมั่นการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน กฎเกณฑ์ข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ($\bar{x}$ =4.87)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในด้านการจัดทำบัญชี

ด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในด้านการจัดทำบัญชี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ท่านยึดมั่นเสมอว่าวิชาชีพบัญชีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในชีวิตการทำงานของท่าน	4.90	.298	มากที่สุด
2. ท่านตระหนักกับตนเองว่าท่านเป็นนักบัญชีที่มีการปฏิบัติงานเยี่ยงมืออาชีพ	4.91	.284	มากที่สุด
3. ท่านให้ความสนใจกับโอกาสและอนาคตของวิชาชีพบัญชีของท่าน	4.90	.307	มากที่สุด
4. ตระหนักถึงการได้มาและการดำรงรักษาไว้ซึ่งความสามารถทางวิชาชีพ	4.97	.178	มากที่สุด
5. ยอมรับให้มีการตรวจสอบและจัดเตรียมให้มีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับวิชาชีพ	4.92	.096	มากที่สุด
รวม	4.94	.045	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในการจัดทำบัญชีในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ตระหนักถึงการได้มาและการดำรงรักษาไว้ซึ่งความสามารถทางวิชาชีพ ($\bar{x}=4.97$) ยอมรับให้มีการตรวจสอบและจัดเตรียมให้มีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับวิชาชีพ ($\bar{x}=4.92$) ตระหนักกับตนเองว่าท่านเป็นนักบัญชีที่มีการปฏิบัติงานเยี่ยงมืออาชีพ ($\bar{x}=4.91$) ยึดมั่นเสมอว่าวิชาชีพบัญชีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในชีวิตการทำงานของท่าน และให้ความสนใจกับโอกาสและอนาคตของวิชาชีพบัญชีของท่าน ($\bar{x}=4.90$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 7 ด้านขนาดของสำนักงานบัญชีมีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี	F	Sig
1. จรรยาบรรณทางด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต	5.321	.005
2. จรรยาบรรณทางด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	.198	.825
3.จรรยาบรรณทางด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ	1.667	.287
4. จรรยาบรรณทางด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่	3.226	.041
5. จรรยาบรรณทางด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในการจัดทำบัญชี	.669	.473
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05		

จากตารางที่ 7 พบว่า ขนาดของสำนักงานบัญชีมีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และขนาดของสำนักงานบัญชีไม่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและทางด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในการจัดทำบัญชี

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 8 ด้านประสพการณ์ทำงานส่งผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี	F	Sig
1. จรรยาบรรณทางด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต	2.898	.187
2. จรรยาบรรณทางด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	7.724	.001
3.จรรยาบรรณทางด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ	.190	.692
4. จรรยาบรรณทางด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่	.433	.684
5. จรรยาบรรณทางด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในการจัดทำบัญชี	3.682	.026
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05		

จากตารางที่ 8 พบว่า ประสพการณ์ทำงานมีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทางด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานและด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในการจัดทำบัญชี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และประสพการณ์ทำงานไม่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร จากการสำรวจพบว่า มีตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 306 คน โดยผู้กรอกแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-35 ปี การศึกษาปริญญาตรี ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีที่มีจำนวนพนักงาน จำนวน 21-30 คน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 6-10 ปี สามารถสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ขนาดของสำนักงานบัญชีมีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของสำนักงานบัญชีมีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต จากการวิจัย พบว่า ผู้ทำบัญชีเห็นด้วยมากที่สุดกับการปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา โดยปราศจากความลำเอียงในการวินิจฉัยและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น วินิจฉัยในการเลือกกระทำกิจกรรมต่างๆ โดยมุ่งเน้นจรรยาบรรณและการกระทำที่ถูกต้องและเหมาะสม ยึดมั่นหลักการและปรัชญาในการทำงานที่มุ่งเน้นจรรยาบรรณ สำนักงานบัญชีมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จากการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ และให้ความสำคัญกับคุณค่าของจรรยาบรรณเป็นสิ่งแรกมากกว่าคุณค่าอื่น ๆ เสมอ และด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่สำนักงานบัญชีปฏิบัติหน้าที่ จากการวิจัย

พบว่า ผู้ทำบัญชีเห็นด้วยมากที่สุดในการตระหนักถึงความต้องการ ความสนใจ และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติงานของท่านเสมอ มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อในวิชาชีพว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการประกอบวิชาชีพอิสระ และ ไม่นำข้อได้เปรียบของการขาดความรู้หรือการขาดประสบการณ์ ในด้านการจัดการของบุคคลอื่น มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว มีการปฏิบัติงานที่ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักในการทำงาน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและพนักงานให้เป็นมืออาชีพ และยึดมั่นการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประดิษฐ์ ประดับศิลป์และลักษณะ เกตุเตียน (2558) เรื่อง จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครต่อการจัดทำบัญชีและการนำเสนอการเงินที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวว่า ขนาดของสำนักงานบัญชีที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 2 ด้าน คือ ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ เทียบธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตและด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ทำบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ ส่วนแนวคิดของ บุญบัง สหเทวสุคนธ์ (2552) เรื่อง การปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรูปแบบของสำนักงานบัญชีที่มีรูปแบบนิติบุคคล จะมีจรรยาบรรณทางด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับมากกว่าสำนักงานบัญชีที่มีรูปแบบบุคคลธรรมดาและคณะบุคคล

สมมติฐานที่ 2 ประสพการณ์ทำงานมีผลต่อจรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ประสพการณ์ทำงานมีผลต่อจรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี **ด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน** จากการวิจัย พบว่า ผู้ทำบัญชีเห็นด้วยมากที่สุดในการส่งเสริมให้พนักงานมีความรับผิดชอบต่อและปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพต่อสังคม ให้ความสำคัญในการทำงานว่าจะต้องมีคุณภาพประสิทธิภาพและเกียรติในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตทางวิชาชีพการบัญชีที่น่าภาคภูมิใจ ประยุกต์ใช้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานในอดีตมาใช้เป็นฐานในการเปรียบเทียบทางเลือกในสถานการณ์ต่างๆ โดยคำนึงถึงด้านจริยธรรมและจิตใจ ใช้ความถูกต้องและความครบถ้วนของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี และปฏิบัติงานทางด้านการบัญชีได้ตามมาตรฐานการบัญชีและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างครบถ้วน สนับสนุนและส่งเสริมพนักงานให้ทราบถึงหลักการของมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณทางวิชาชีพบัญชี ใช้ความรู้และเคารพกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีและมีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ที่สามารถป้องกันความเสียหาย สูญหาย หรือเสื่อมสภาพ และ**ด้านที่สำนักงานบัญชีต้องไม่ปฏิบัติให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพในการจัดทำบัญชี** จากการวิจัยพบว่า ผู้ทำบัญชีเห็นด้วยมากที่สุดในการตระหนักถึงการได้มาและการดำรงรักษาไว้ซึ่งความสามารถทางวิชาชีพ การยอมรับให้มีการตรวจสอบและจัดเตรียมให้มีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับวิชาชีพ ตระหนักกับตนเองว่าเป็นนักบัญชีที่มีการปฏิบัติงานเยี่ยงมืออาชีพ ยึดมั่นเสมอว่าวิชาชีพบัญชีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในชีวิตการทำงานของท่านและให้ความสนใจกับโอกาสและอนาคตของวิชาชีพบัญชีของท่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญบัง สหเทวสุคนธ์ (2552) แต่แตกต่างกันตรงด้านของจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งศึกษา เรื่อง การปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กล่าวว่า สำนักงานบัญชีที่มีระยะเวลาการให้บริการจัดทำบัญชีมานานมากกว่า 10 ปี จะมีจรรยาบรรณทางด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับมากกว่าสำนักงานบัญชีที่มีระยะเวลาการให้บริการจัดทำบัญชีไม่เกิน 10 ปี และเพ็ญธิดา พงษ์ธานี

(2552) กล่าวว่า ความรู้ ทักษะค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติในวิชาชีพที่ดี จะเพิ่มสมรรถนะในการประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร อีกทั้งผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์แตกต่างกันจะมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม มีผู้ให้แนวคิดของการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพ คือ สิงห์ชัย อรุณวุฒิมงคล (2549) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย กล่าวโดยสรุปว่า สภาวิชาชีพบัญชีต้องร่วมผลักดันบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด มีระบบการส่งเสริมคนดียกย่องคนดี มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว ควรสอนผู้ประกอบการให้มีจริยธรรมและสังคมมีส่วนร่วม รับผิดชอบ ให้นักวิชาชีพบัญชีมีส่วนร่วมกิจกรรมโดยเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชี และต่อยอดเรื่องจรรยาบรรณอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้การปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนจะต้องมีการพัฒนาการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง กระบวนการส่งเสริมคนดี ควรทำต่อเนื่อง และมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงให้มีการประสานงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคนในสังคมต้องให้ความร่วมมือในการระดมทุนและสนับสนุนผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีจรรยาบรรณสามารถดำรงตนอยู่ได้ในสถานเช่นนั้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อไปดังนี้

1. สภาวิชาชีพควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีในการประกอบวิชาชีพผู้ทำบัญชี โดยการออกมาตรการในการควบคุมดูแลผู้ทำบัญชีให้มีคุณภาพมากกว่านี้
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงมาตรการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชีให้เข้มงวด โดยเฉพาะสำนักงานบัญชีขนาดเล็ก โดยการจัดอบรมผู้ทำบัญชีในเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างน้อยปีละ 6 ชั่วโมง
3. ความต้องการของผู้รับทำบัญชีส่งผลให้ผู้ทำบัญชีปฏิบัติตามจรรยาบรรณน้อยลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดมาตรการ และกำกับติดตามผู้รับทำบัญชีให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยที่สนใจควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีจากกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น จังหวัดอื่นๆ หรือ นักบัญชีที่ทำงานในนิติบุคคลประเภทอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานบัญชี เป็นต้น

References

- Arunwuttipong, S., (2006). "studied the guidelines for cultivating accounting professional ethics in Thailand". Business management dissertation. Bangkok. Suan Dusit Rajabhat University.
- Intarakhunthos, A.(2014). "the factors frlated to service behavior of operation employees of three star hotels in Bangkok". Veridian E-Journal, Silpakorn University 7,3 (September-December): 1083-1097.
- Jiaranai, S., & Wutchindanon, S., (2013). "the relationship between the auditing feature and the auditor's opinion on the on going operation problems of listed companies in the Stock Exchange of Thailand". Independent research. Faculty of Business Administration. Kasetsart University, Bang Khen.
- Phongthani, P., (2009). "effects of knowledge, skills, values, ethics and professional attitudes toward the competencies of tax auditors". Faculty of Accounting, Thammasat University.
- Pieanbucha, A., (2014). "factors that affect the audit work of Certified Public AccountantIn Bangkok". Independent research. Sriprathum university
- Pradubsilp, P., & Kettien, L.(2015). "accounting professional ethics in preparing and presenting financial statement of accountants' working in accounting office the stock exchange of Thailand based in Bangkok". Research Dhurakij Pundit University.
- Professional Council Regulations. NO.19. "ethics of accounting professionals 2010". from <http://www.fap.or.th>. (Search date April 2017).
- Professional ethics. from <http://www.thaicadet.org/Ethics/ProfessionEthics.html>. (Search 20 August 2016).
- Sahatevasukont, B.(2009). "practical Code of Ethics of Accounting Firms in Bangkok and Metropolitans".
- Sittichai, K., & Pasonon, P.(2018). "analysis of 12 factors(Q 12 of GallupX) that affect employee behavior Thai nationality working in restaurants Nonthaburi". Academic Journal of the Humanities Veridian E-Journal Social Science and Art Year 11, Issue 3, September - December 2018

- Thonglad, P., (2012). “causal factors on behavior in performing duties according to the professional accounting ethics of the accountants in the northern region follow the popular interaction theory”. Vol 52 No 1 (2012): NIDA Development Journal, National Institute of Development Administration, Year 52, Issue 1/2012.
- Upadit, O.(2016). “the relationship between the performance outcomes and accounting professional ethics of accounting offices in Lampang province. Lampang Intertech Collect

